

УДК 338.48-44(477.83)

Валентина Лабарткаваздобувач, викладач кафедри туризму
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

ГЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ ЯК УНІКАЛЬНІ ЛОКАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ШЛЯХІВ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ ЛЬВІВЩИНИ

Львівщина володіє сприятливими умовами для розвитку активного туризму: м'який клімат, наявність малозмінених природних комплексів Українських Карпат, Розточчя, Гологір, Вороняк та Малого Полісся, розвинену транспортну автомобільну та залізничну мережу, наявність туристичної та соціальної інфраструктури, а також прикордонне розташування.

Активний туризм – це вид туризму, що передбачає певні фізичні навантаження з використанням активних засобів пересування переважно по території з унікальним ландшафтом та збереженим природним середовищем [2].

Для розвитку та популяризації активного туризму, збереження природи та забезпечення безпеки туристів у Львівській області сформовано мережу активних туристичних шляхів. Станом на 2022 рік розроблено понад 45 туристичних шляхів. До схеми маршруту деяких шляхів входять і геологічні пам'ятки природи – унікальні природні утворення, що мають особливе естетичне, пізнавальне, культурне та рекреаційне значення, за допомогою яких можна цікаво і доступно показати геологічну привабливість Львівщини.

Геологічні пам'ятки природи – це типові або унікальні геологічні об'єкти, які організовані для збереження печер, скель, геологічних відслонень, ерозійних останців та польодовикових утворень [1].

Серед туристів популярними є туристичні шляхи, які проходять унікальними ландшафтами та включають наступні геологічні пам'ятки природи:

1. Тустань – середньовічна наскельна фортеця-град і митниця XII–XVI століть, давньоруський наскельний оборонний комплекс поблизу с. Урич у Стрийському районі. Це пам'ятка історії, археології, архітектури та геологічна пам'ятка природи, яка відображає один з етапів формування гірської системи Карпат. Тут добре видно характер та особливості вивітрювання і руйнування пісковиків. Входить до складу Державного історико-культурного заповідника «Тустань» та Національного природного парку «Сколівські Бескиди». У комплексі урицьких скель виділяють окремі останці: Камінь, Острий Камінь, Мала Скеля, Жолоб (Орел) до яких прокладено регіональний велосипедний туристичний маршрут № 11 Тухля – Сколе – Верхнє Синьовиднє – Урич – Східниця – Борислав – Трускавець та два місцевих пішохідних туристичних маршрутів № 5048 Стежками легендарної Тустані та № 5050 Тустань – «Карпатські Полонини».

2. Хребет г. Ключ – невисокий хребет у Сколівських Бескидах (максимальна висота 927 м), відомий тим, що у часи першої світової війни тут велися бої між частинами Січових стрільців і російською армією. Недалеко від вершини знаходиться меморіал загиблим. Хребет усяний мальовничими скельними виходами, які туристи називають «Стоунхендж» і «Острів Пасхи». Також серед скель можна знайти кілька невеликих гротів. Недалеко від вершини г. Ключ знаходиться цікава геотракція – тектонічний розлом, схожий на каньйон глибина якого 5–7 метрів. Розлом розгалужений у вигляді латинської літери Y. До г. Ключ прокладено обласний пішохідний туристичний маршрут № 500 Східниця – вдп. Гуркало – вдп. Кам'янка – г. Ключ – Скелі Довбуша.

3. Скеля Спаський камінь – геологічна пам'ятка природи місцевого значення, розташована на південь від с. Спас Самбірського району на лісистому пагорбі, неподалік від р. Дністер. Скелі виникли внаслідок відділення порівняно твердих пісковиків від м'яких скельних шарів через ерозію. Це три камені-останці висота яких сягає 24 м, до яких прокладено місцевий пішохідний туристичний маршрут № 5015 Тершів – Спас – Спаський камінь.

4. г. Камула (471 м) – найвища вершина Подільської височини та рівнинної частини області, пам'ятка природи місцевого значення.

Розташована в західній частині горбистого пасма Гологори, на південь від с. Романова, що в Золочівському районі. Гора є денудаційним останцем субмеридіонального простягання, складається з пісковиків, є невисокі мальовничі скелі з гротами. Входить до складу Романівського ландшафтного заказника. Сюди прокладено екологічну стежку та регіональний пішохідний туристичний маршрут № 31 Львів – Звенигород – Романів – г. Камула – Свірж – Перемишляни – Міжгір'я – Гологори – Золочів – Верхобуж – г. Великий Камінь – Підкамінь.

5. г. Великий Камінь – геологічна пам'ятка природи місцевого значення створена з метою збереження рідкісної скелі льодовикового походження, розташована в межах Золочівського району, на південь від с. Трудовач. Скеля розташована серед мальовничих ландшафтів, у буковому лісі, що розкинувся на пагорбах низькогірного пасма Гологори. Входить до складу Національного природного парку «Північне Поділля». Сюди прокладено регіональний пішохідний туристичний маршрут № 31 Львів – Звенигород – Романів – г. Камула – Свірж – Перемишляни – Міжгір'я – Гологори – Золочів – Верхобуж – г. Великий Камінь – Підкамінь.

Шляхи активного туризму Львівщини, які включають геологічні пам'ятки природи користуються популярністю, адже це не лише відновлення психофізичних ресурсів людини та раціональне використання вільного часу, а й пізнання унікальних геологічних особливостей рідного краю. Розробка та прокладення нових туристичних шляхів, які включають геологічні пам'ятки природи – основа подальшого розвитку активного туризму в Львівській області.

Ключові слова: геологічні пам'ятки природи, активний туризм, Львівщина, туристичні шляхи.

Список використаних джерел

1. Геоecологія Львівської області : монографія / Ю. Андрейчук, Л. Безручко, В. Біланюк [та ін.] / за заг. ред. Є. Іванова. – Львів : Простір-М, 2021. – 606 с.
2. Лабарткава В. Сучасний стан та перспективи розвитку активного туризму у Львівській області / Лабарткава В., Худоба В. // Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпро, 2021. – С. 315–322.